

MALULİYET VE ÇALIŞMA GÜCÜ KAYBI TESPİTİ İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin amacı, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre sigortalı sayılanların maluliyet, çalışma gücü kaybı ve erken yaşlanma durumları ile bunların bakmakla yükümlü oldukları veya hak sahibi çocuklarının maluliyet ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engellilik durumlarının tespitine ve bu tespitlerde esas alınacak sağlık kurulu raporlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun;

- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalıların hangi hallerde ağır düzeyde çalışma gücünü kaybettiğine,
- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların hangi hallerde çalışma gücünü ağır düzeyde veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiğine ve vazifelerini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlardan personel kanunlarına tabi olanların hastalıklarının kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam ettiği, olmayanların ise hastalık sebebiyle malul sayılmalarına esas alınacak hastalık süreleri hakkında kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun hastalık iznine ilişkin hükümleri uygulanmak suretiyle bu süreleri doldurduğuna,
- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile 60 ncı maddesi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının hak sahibi veya bakmakla yükümlü oldukları çocuklarının hangi hallerde çalışma gücünü ağır düzeyde kaybettiğine,
- 28 inci maddesinin beşinci fıkrası ve geçici 4 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre yaşlılık sigortası kapsamında, sigortalıların hangi hallerde çalışma gücünü orta veya hafif düzeyde kaybettiğine,
- 28 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre yaşlılık sigortası kapsamında, sigortalıların hangi hallerde erken yaşlanmış olacaklarının tespitine,
- 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre yaşlılık sigortası kapsamında kadın sigortalı çocuğunun, hangi hallerde başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli sayılacaklarının tespitine,
- Maluliyet, çalışma gücü kaybı, erken yaşlanma ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engellilik tespitinde esas alınacak sağlık kurulu raporlarının düzenlenmesine,
- Malullük veya yaşlılık aylığı bağlanmış sigortalılar ile malul sayılan veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli sigortalı çocuğunun kontrol muayenelerine, ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 25 inci, 28 inci, 47 nci, 94 üncü, 95 inci ve geçici 4 üncü maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Ağır düzeyde çalışma gücü kaybı: Bu Yönetmeliğe göre çalışma gücünün en az %60'ının kaybedilmesini,
- Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
- Bakmakla yükümlü olunan çocuk: Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde belirtilen çocuğu,
- Balthazard formülü: Birden fazla iş kazası veya meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik dereceleri veya birden fazla engellilik derecelerinin birleştirilmesinde kullanılan hesaplama şekli,
- Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuk: 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelikte tanımlanan "Çok ileri düzeyde ÖGV", "Belirgin ÖGV" ve "Özel koşullu gereksinimi ve (ÖKGV)" ile 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelikte tanımlanan "Tam bağımlı engelli birey" durumunu,
- Hafif düzeyde çalışma gücü kaybı: Bu Yönetmeliğe göre çalışma gücünün en az %40-49 arasında kaybedilmesini,
- Hak sahibi çocuk: Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan çocuğu,
- Hastalık listesi: Çalışma gücünün hangi düzeyde kaybedildiğinin tespitine esas Ek-1'de yer alan listeyi,
- Kanun: 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun,
- Kontrol muayenesi: Kanunun 94 üncü maddesinde belirtilen hallerde istenilen muayeneyi,
- Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumunu,
- Kurum Sağlık Kurulu: Çalışma gücü kaybını, vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını, erken yaşlanma halini ve kadın sigortalı çocuğunun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olup olmadığını belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulları,
- Maluliyet: Çalışma gücünü ağır düzeyde veya iş kazası ya da meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60'ını, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybetme veya vazifelerini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlardan personel kanunlarına tabi olanların hastalıklarının kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam ettiği, olmayanların ise hastalık sebebiyle malul sayılmalarına esas alınacak hastalık süreleri hakkında kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar Devlet Memurları Kanununun hastalık iznine ilişkin hükümleri uygulanmak suretiyle bu süreleri doldurma hallerini,
- Orta düzeyde çalışma gücü kaybı: Bu Yönetmeliğe göre çalışma gücünün en az %50-59 arasında kaybedilmesini,
- Sağlık kurulu raporu: Kurumca yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenen sağlık kurulu raporlarını,
- Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,
- Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu: Kanunun 58 inci maddesinde belirtilen kurulu,
- Vazife malullüğü: Kanunun 47 nci maddesinde tarif edilen vazife ve/veya harp malullüğü hallerini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Malullük ve Çalışma Gücü Kaybı Oran Tespiti

Sigortalının ağır düzeyde çalışma gücü kaybı tespiti

MADDE 5 – (1) Sigortalının çalışma gücünü ağır düzeyde kaybedip kaybetmediğinin tespitinde hastalık listesi esas alınır.

(2) Sigortalılık süresi içinde;

- Hastalık listesinde belirtilen hastalıkların meydana geldiği,

- b) Eski ve çalışmaya engel olmayan bir hastalığın, hastalık listesinde belirtilen seviyelere yükseldiği,
c) Çalışma gücünü ağır düzeyde kaybetmiş haliyle ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı ancak daha sonra ortaya çıkan farklı bir hastalık nedeniyle çalışma gücünü ağır düzeyde kaybettiği,
ç) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalının vazifesini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği veya vazifesini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlardan personel kanunlarına tabi olanların hastalıklarının kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam ettiği, olmayanların ise hastalık sebebiyle malul sayılmasına esas alınacak hastalık süreleri hakkında kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun hastalık iznine ilişkin hükümleri uygulanmak suretiyle bu süreleri doldurduğu,

Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı malul sayılır.

(3) Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce sigortalının çalışma gücünü ağır düzeyde veya vazifesini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği önceden veya sonradan tespit edilirse, sigortalı bu hastalık veya engeli sebebiyle malullük aylığından yararlanamaz.

(4) Sağlık kurulu raporlarında birden fazla hastalık mevcut ise değerlendirmede en ağır sekel bulgu dikkate alınır ve Balthazard formülü uygulanmaz.

(5) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların maluliyet kararlarında;

a) Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde çalışan askeri ve sivil personel ile askerlik görevi yükümlülükleri için, 31/10/2016 tarihli ve 2016/9431 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneğ Yönetmeliği,

b) İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan personel için, 3/1/2018 tarihli ve 30290 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği,

c) 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun kapsamında çalışan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi koruma güvenlik görevlileri için belirlenen 26/6/2021 tarihli ve 31523 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Güvenlik Görevlileri Sağlık Şartları Yönetmeliği, hükümleri gözetilerek Kurum Sağlık Kurulunca karar verilir.

(6) Vazife malullüğü halinde ise maluliyet derecelerine, 13/7/1953 tarihli ve 4/1053 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Vazife Malullüklerinin Nevileri ile Dereceleri Hakkında Nizamname hükümleri esas alınarak Kurum Sağlık Kurulunca karar verilir.

Orta ve hafif düzeyde çalışma gücü kaybı oranı tespiti

MADDE 6 –(1) Kanunun 28 inci maddesinin beşinci fıkrası ile geçici 4 üncü maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinde belirtilen orta ve (b) bendinde belirtilen hafif düzeyde çalışma gücü kaybının tespitinde hastalık listesi esas alınır.

(2) Sağlık kurulu raporlarında birden fazla hastalık mevcut ise en ağır sekel bulgu dikkate alınır ve Balthazard formülü uygulanmaz.

Sigortalı çocuğunun maluliyet tespiti

MADDE 7 –(1) Sigortalının, çalışma gücünü ağır düzeyde kaybettiği tespit edilen hak sahibi veya bakmakla yükümlü olduğu çocuğu malul sayılır. Bu tespitlerde hastalık listesi esas alınır.

Erken yaşlanma tespiti

MADDE 8 – (1) Yaşlılık aylığı bağlanması için Kanunda öngörülen yaş şartı dışındaki diğer şartları taşıyan ve 55 yaşını dolduran sigortalılardan; dikkat, algı, bellek, kavrama ve soyutlama gibi işlevlerin kaybı olan bilişsel yaşlanma ile fizyolojik ve psikolojik yaşlanma hali tayin ve tespit edilenler, erken yaşlanmış sayılır.

(2) Bu tespitlerde; nöroloji, psikiyatri, fiziksel tıp ve rehabilitasyon, iç hastalıkları, göğüs hastalıkları ve kardiyoloji başta olmak üzere ilgili branşlarca düzenlenen sağlık kurulu raporları esas alınır.

Kadın sigortalı çocuğunun ağır engellilik tespiti

MADDE 9 –(1) Kadın sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğunun tespitinde, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik ile Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik esas alınır.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç olma halleri

MADDE 10 – (1) Sigortalıların başka birinin sürekli bakımına muhtaç olduğu durumlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Kuadripleji, parapleji, dipleji ve sigortalının yaşamını kendi başına yürütmesine engel hemipleji veya merkezi sinir sisteminin sfinkter bozuklukları ile birlikte olan diğer hastalıklar.

b) Süreli veya sürekli ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğinde kalmayı gerektiren ve tedavi edilemeyen psikotik hastalıklar.

c) İki gözde de yüzde yüz (tam) görme kaybı.

ç) İki elin kaybı veya yok hükmünde olması.

d) Bir kolun omuzdan ve bir bacağın kalçadan kaybı veya yok hükmünde olması.

e) Her iki bacağın alttan en az 1/3’ünün kaybı veya yok hükmünde olması.

f) Tedavisi olanaksız bir hastalıktan ileri gelen ağır beslenme bozuklukları ve kaşeksiler.

g) Solunum yetmezliği nedeniyle yardımcı solunum cihazlarının sürekli kullanılması.

ğ) Giyinme, beslenme, fonksiyonel mobilite, bağırsak ve mesane bakımı, kişisel hijyen ve tuvalet ihtiyaçları gibi günlük yaşam aktivitelerinin sağlanamaması.

h) Bu maddede tespit edilen durumlar dışında kaldığı halde tedavi edilemeyen ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç duruma gelmesine sebep olan sekeller ve ağır hastalıklar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ortak Hükümler

Sağlık kurulu raporu düzenlemeye yetkili sağlık hizmeti sunucuları

MADDE 11 –(1) Çalışma gücü kaybı ile kadın sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğunun tespitinde esas alınacak sağlık kurulu raporlarını düzenlemeye;

a) Sağlık Bakanlığı tarafından sağlık kurulu raporlarını düzenlemeye yetkilendirilmiş devlet hastaneleri ile eğitim ve araştırma hastaneleri,

b) Devlet üniversite hastaneleri,

c) Belgelemesi kaydıyla, (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hastaneler dışında kalan yataklı sağlık hizmeti sunucularının yoğun bakımında tedavisi devam eden ve başka bir hastaneye nakli hayati risk taşıyanlar için yatmakta olduğu hastaneler, yetkilidir.

(2) Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi bulunan ülkelerde çalışan müşterek sigortalının veya çocuğunun sözleşme hükümlerine göre maluliyet tespitlerinde, sosyal güvenlik sözleşmesi yapılan ilgili ülkenin sigorta kurumunun gönderdiği raporlar değerlendirilmeye alınır.

Sağlık kurulu raporları

MADDE 12 –(1) Birden fazla uzmanlık dalını ilgilendiren hastalık durumlarının tespitinde kurul, kurul başkanı ve aşağıdaki branşlardaki uzman hekimler olmak üzere en az yedi daimi üyeden oluşur:

a) İç hastalıkları uzmanı.

b) Göz hastalıkları uzmanı.